

Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukusis ugdymas

Naujos įžvalgos ir įrankiai
Galutinė jungtinė ataskaita

EUROPEAN AGENCY
for Special Needs and Inclusive Education

ANKSTYVOJO AMŽIAUS VAIKŲ ĮTRAUKUSIS UGDYMAS

Naujos įžvalgos ir įrankiai
Galutinė jungtinė ataskaita

Europos specialiojo ir inkluzinio ugdymo plėtros agentūra (Agentūra) yra nepriklausoma ir savarankiška organizacija. Agentūrą bendrai finansuoja valstybių narių švietimo ministerijos bei Europos Komisija ir remia Europos Parlamentas.

Bendrai finansuojama pagal Europos Sąjungos programą „Erasmus+“

Europos Komisijos pagalba rengiant šį leidinį nereiškia pritarimo turiniui, nes jis atspindi tik autorių požiūrį, todėl Komisija negali būti laikoma atsakinga už jokią leidinyje pateikiamos informacijos naudojimą.

Bet kurio asmens nuomonė, pateikta šiame dokumente, nebūtinai atitinka oficialią Agentūros, jos valstybių narių ar Komisijos nuomonę.

Redaktoriai: Mary Kyriazopoulou, Paul Bartolo, Eva Björck-Åkesson, Climent Giné ir Flora Bellour

Dokumento ištraukomis leidžiama naudotis tik pateikus aiškį nuoroda į šaltinį. Šis pranešimas turėtų būti nurodomas taip: Europos specialiojo ir inkluzinio ugdymo plėtros agentūra, 2017 m. *Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukusis ugdymas: naujos įžvalgos ir įrankiai – galutinė jungtinė ataskaita.* (red. M. Kyriazopoulou, P. Bartolo, E. Björck-Åkesson, C. Giné ir F. Bellour). Odensė, Danija

Siekiant užtikrinti didesnę prieinamumą, šis pranešimas pateikiamas 25 kalbomis ir elektronine forma Agentūros interneto svetainėje www.european-agency.org

Tai originalaus teksto anglų kalba vertimas. Jei kyla abejonių dėl informacijos vertime tikslumo, žr. originalų tekstą anglų kalba.

ISBN: 978-87-7110-703-6 (elektroninė)

© European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2017

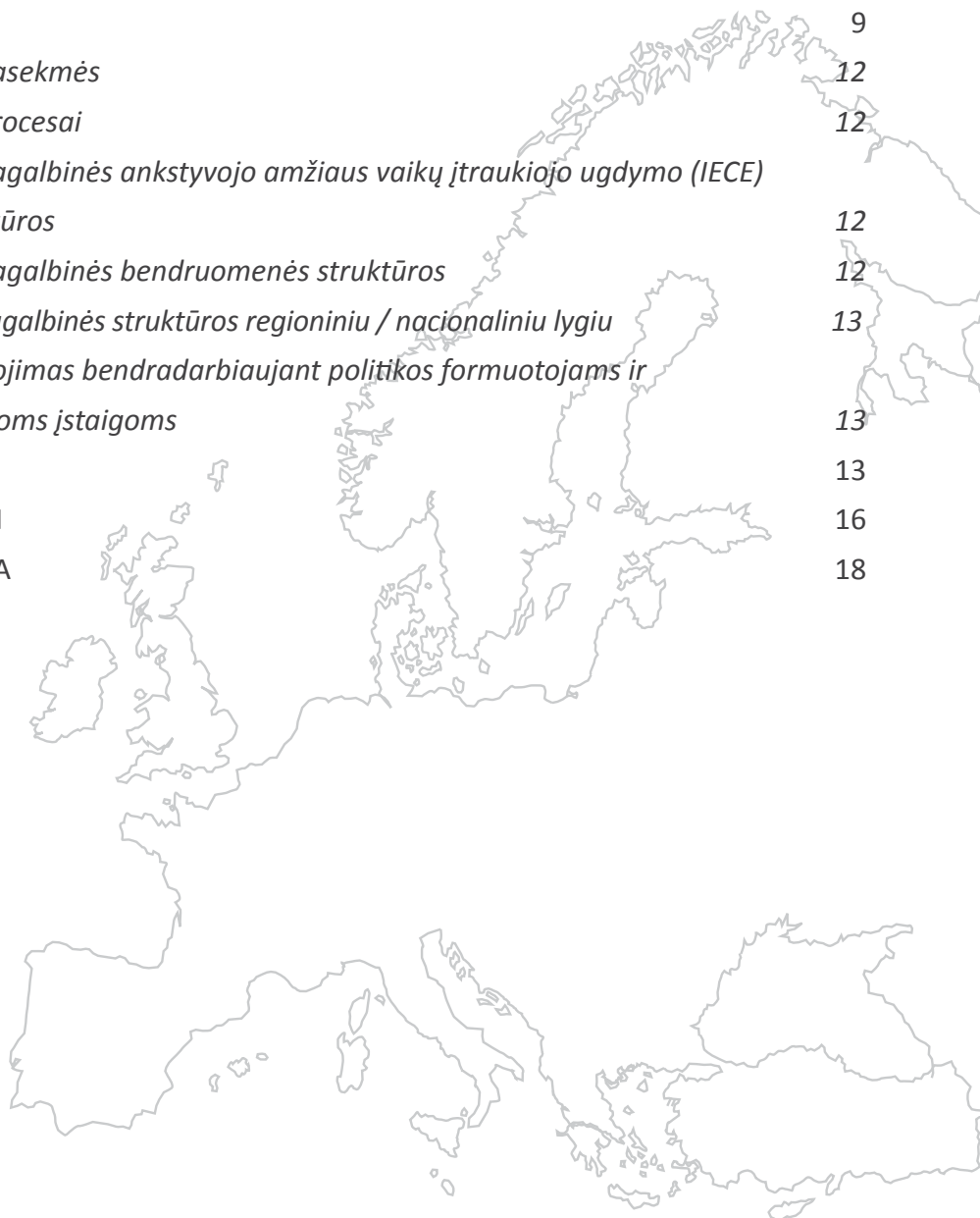
Sekretoriatas
Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C Denmark
Tel. +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Briuselio biuras
Rue Montoyer, 21
BE-1000 Brussels Belgium
Tel. +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

TURINYS

ĮVADAS	5
BENDROJI INFORMACIJA	6
PROJEKTO REZULTATAI IR INDĖLIS Į ANKSTYVOJO AMŽIAUS VAIKŲ ĮTRAUKŲJĮ UGDYMĄ (IECE)	7
1. Visiems vaikams suteikiama galimybė priklausyti įstaigai, dalyvauti pamokose ir mokytis	7
2. Savirefleksijos priemonės parengimas	8
3. Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) ekosistemos modelio pritaikymas	9
1 dimensija. Pasekmės	12
2 dimensija. Procesai	12
3 dimensija. Pagalbinės ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) aplinkos struktūros	12
4 dimensija. Pagalbinės bendruomenės struktūros	12
5 dimensija. Pagalbinės struktūros regioniniu / nacionaliniu lygiu	13
Modelio naudojimas bendradarbiaujant politikos formuotojams ir praktikuojančioms įstaigoms	13
REKOMENDACIJOS	13
PROJEKTO REZULTATAI	16
NAUDOTA LITERATŪRA	18

SAMUEL E

LEONARDO

MARTA

HUGO

LUCA

ĮVADAS

Ankstyvojo ugdymo kokybė kelia itin didelį susirūpinimą politikos formuotojams, o pastaruoju metu tai tapo viena iš pirmenybinių problemų, kurias ėmė spręsti daugelis tarptautinių ir Europos organizacijų. Šios organizacijos apima Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizaciją (EBPO), Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizaciją (UNESCO), Jungtinių Tautų vaikų fondą (UNICEF), Europos Komisiją, Europos švietimo ir informacijos tinklą „Eurydice“ ir Europos specialiojo ir inkliuzinio ugdymo plėtros agentūrą (Agentūra) ir kitas organizacijas. Neseniai Europos Sąjungos Taryba (2017) pabrėžė būtinybę suteikti prioritetą aukštos kokybės ankstyvajam ugdymui ir priežiūrai, kad būtų išvengta socialinės nelygybės besimokant visą gyvenimą.

Atsižvelgdama į šias tarptautines problemas Agentūra įgyvendino trejų metų projektą (2015–2017), pavadintą „Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukusis ugdymas“. Projekto tikslas buvo nustatyti, išanalizuoti ir paskatinti pagrindines visiems vaikams¹ nuo trejų metų iki pradinio mokyklinio amžiaus teikiamų ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE)² paslaugų kokybės charakteristikas. Tai suteikė galimybę išsamiau panagrinėti, kaip ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) sąlygos Europoje orientuotos į Europos Komisijos (2014) ir EBPO (2015) nurodytus įtraukiojo ugdymo kokybės principus.

Projektas pagrįstas atitinkama mokslinių tyrimų ir politikos literatūra, duomenimis, surinktais stebint kelių šalių ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) įstaigų pavyzdžius³, Europos praktikuojančių įstaigų pateiktais pavyzdžių aprašymais ir klausimynais apie nacionalinę ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) plėtrą visose Agentūros valstybėse narėse. Prie projekto prisidėjo šešiasdešimt keturi IECE šalių ekspertai iš visos Europos. Jie dalyvavo įvairiose šalyse organizuotuose aštuonių atvejų tyrimo vizituose ir kituose projekto susirinkimuose, kuriuose buvo renkami ir analizuojami duomenys, taip pat atliekamas stebėjimas ir aptarimas. Po jų suformuluotos galutinės projekto išvalgos ir tai, koku būdu jis prisidėjo prie ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE).

Ši ataskaita – tai jungtinės ataskaitos (Europos Agentūra, 2017a) santrauka, kurioje nurodomi pagrindiniai projekto rezultatai. Pagrindinis dėmesys joje skiriamas trimis naujiems aspektams, kuriais projektas prisidėjo prie politikos formavimo, mokslinių tyrimų ir ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) praktikos.

¹ „Visi vaikai“ reiškia kiekvieną vaiką.

² Šiame dokumente terminas „ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukusis ugdymas“ (IECE) vartojamas nurodant projekto rezultatus ir rekomendacijas, o terminas „ankstyvasis ugdymas“ (ECE) arba „ankstyvasis ugdymas ir priežiūra“ (ECEC) – nurodant tam tikrą literatūrą.

³ Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) įstaigos arba pradinio ugdymo įstaigos – tai Europos šalių įstaigos, kurias lanko vaikai nuo trejų metų iki pradinio mokyklinio amžiaus.

Šie aspektai išvardijami toliau.

- Įtraukiojo ugdymo vizijos ir tikslų priėmimo kaip pagrindinių ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) politikos ir aprūpinimo standartų loginis pagrindas ir išvados.
- Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) įstaigų gerinimui skirtos savirefleksijos priemonės kūrimas ir naudojimas praktikuojančiose įstaigose.
- Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) ekosistemos modelio pritaikymas įstaigos, bendruomenės, ir nacionaliniu lygmeniu.

Ši ataskaita baigiama daugiausia politikos formuotojams skirtomis rekomendacijomis. Jos pateikiamos naujojo Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) ekosistemos modelio gairėse.

BENDROJI INFORMACIJA

Ankstyvojo ugdymo (ECE) kokybė kelia didelį susirūpinimą politikos formuotojams. Atliekama vis daugiau Europos ir tarptautinių tyrimų, po kurių paaiškėja, kad teigiama ankstyvojo ugdymo (ECE) nauda yra tiesiogiai susijusi su „kokybe“ ir nuo jos priklauso. Europos Komisija (2014) nurodė penkis pagrindinius politinius veiksmus, kuriuos atlikus pagerėjo ankstyvojo ugdymo (ECE) kokybė ir atsirado daugiau galimybių įgyti tokį išsilavinimą. Jie išvardijami toliau.

- Visiems vaikams skirta prieiga prie kokybiško ankstyvojo ugdymo (ECE)
- Kokybiška darbo jėga
- Kokybiška programa / turinys
- Vertinimas ir stebėseną
- Valdymas ir finansavimas.

Įgyvendinus šį Agentūros projektą suformuluotos naujos įžvalgos apie ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukijį ugdymą (IECE), pirmiausia sujungiant visoje Europoje esančių narių patirtį ir kompetenciją. Tuo pat metu projekto procesas patobulintas panaudojus naują kūrybišką trijų teoretinių gairių derinį. Anksčiau šios gairės naudotos tik atskirai, norint aprašyti aprūpinimą aukštos kokybės ankstyvuojų ugdymu (ECE).

- **Įtraukumo gairės.** Tai pagrindinis Agentūros ir jos valstybių narių kokybės užtikrinimo komponentas, kai siekiama:

... užtikrinti, kad visų amžiaus grupių besimokantiejiems, jų draugams bei bendraamžiams jų bendruomenėje būtų suteiktos prasmingos, labai kokybiško švietimo galimybės (Europos agentūra, 2015, 1 p.).

- **Struktūros, proceso ir pasekmės gairės.** Struktūra orientuota į teisinės gaires bei nacionalines, regionines ir vietines sąlygas, turinčias įtakos vaikų patirties kokybei ankstyvojo ugdymo (ECE) įstaigoje. **Procesas** reiškia vaikų, personalo, bendraamžių ir ankstyvojo ugdymo (ECE) įstaigos fizinės aplinkos sąveiką. **Pasekmė** atspindi struktūrų ir procesų vaiko gerovei, dalyvavimui ir mokymuisi sukeliama poveikį (Europos Komisija, 2014; EBPO, 2015).

- **Ekologinių sistemų modelis.** Vadovaujantis šiuo modeliu atsižvelgiama į sudėtingą evoliucionuojančią įtaką vaikams, kylančią jiems bendraujant ir sąveikaujant su visomis mokykloje / namuose, bendruomenėje ir regione / šalyje juos supančiomis sistemomis (pavadintomis terminais mikro-, mezo-, egzo- ir makro- sistemomis), kuriose jie funkcionuoja ir auga (Bronfenbrenner ir Morris, 2006).

Kiekviena iš šių sistemų taikoma atskirai, siekiant pagerinti ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) politikos, mokslinių tyrimų ir praktikos kokybę. Tačiau šiame projekte jos susipina, sudarydamos ekosistemos modelį, apimantį vieną iš naujų projekto sukurtų įžvalgų ir priemonių.

PROJEKTO REZULTATAI IR INDĖLIS Į ANKSTYVOJO AMŽIAUS VAIKŲ ĮTRAUKŲJĮ UGDYMĄ (IECE)

Atlikus visų projekto duomenų analizę ir juos aptarus nustatytas naujas trijų tipų indėlis į ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) politikos formavimą, mokslinius tyrimus ir praktiką.

1. Visiems vaikams suteikiama galimybė priklausyti įstaigai, dalyvauti pamokose ir mokytis

Atlikus projekto duomenų analizę aiškiai pastebima, kad, žvelgiant iš įtraukumo perspektyvos, svarbiausia kokybės užtikrinimo pasekmė yra tai, kad visi vaikai gali aktyviai dalyvauti ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiamame ugdyme (IECE). Tokiu būdu visi vaikai, įskaitant tuos, kuriems kyla didelė atskirties rizika, vienodai vertinami, visiems jiems suteikiama vienoda pagalba ir visi jie kartu su bendraamžiais gali daryti pažangą.

Pirmas akivaizdus dalyvavimui pamokose keliamas reikalavimas – dalyvauti kasdienėje įstaigos socialinėje ir mokymosi veikloje. Itin didelės įtakos tam turi prieinamam ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiamam ugdymui (IECE) taikomos nacionalinės ir regioninės įstatymo nustatytos sąlygos. Prie šių sąlygų priskiriama teisė mokytis įperkamos ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) įstaigose ir tokių įstaigų prieinamumas.

Įgyvendinus projektą nustatyta, kad visuotinio lankomumo galima pasiekti tik tokiu atveju, jei vietinė įstaiga užmezga aktyvius ryšius su visais bendruomenės tėvais. Be to, ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) įstaigos užtikrina, kad, prireikus suteikiant atitinkamą pagalbą, kiekvienas vaikas ne tik lankytų mokyklą, bet ir aktyviai dalyvautų socialinėje ir mokymosi veikloje.

Įtraukimo atžvilgiu kiekvienas vaikas yra išskirtinis. Būtina atkreipti dėmesį ne tik į tai, kad būtų laikomasi nacionalinių kompetencijos standartų, bet ir stebėti kiekvieno vaiko pažangą. Tokiu būdu visi vaikai (nepriklausomai nuo jų pasiekimų lygio) bendraamžių grupėje gali būti vertinami vienodai kaip aktyvūs dalyviai ir mokiniai ir gauti norint daryti pažangą reikiamą pagalbą. Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) įstaigose, kurios nurodytos kaip pavyzdžiai, buvo aiškiai to siekiama, pirmiausia kiekvieną vaiką laikant vertinamu kūrybinės, draugiškos besimokančiųjų bendruomenės nariu, kai kiekvienas vaikas jaučiasi priklausantis šiai bendruomenei ir pajunta teigiamą ryšių su personalu ir bendraamžiais teikiamą naudą. Šioje malonioje aplinkoje vaikai skatinami ir gali:

- išnaudoti savo stipriąsias savybes;
- pasirinkti (ypač žaisdami);
- būti smalsūs ir turėti savo kryptį;
- išreikšti susidomėjimą, nurodyti tikslus ir atitinkamai įsitraukti į problemų sprendimą;
- būti motyvuoti užsiimti vertinama veikla, taip pat bendrauti su savo bendraamžių grupe.

2. Savirefleksijos priemonės parengimas

Antras indėlis, kurio šiuo projektu pavyko pasiekti, – tai parengti savirefleksijos priemonę. Projekto komanda suvienijo iš esamų į ankstyvojo ugdymo (ECE) aplinką (žr. dalyje Europos agentūra, 2017b pateikiamas nuorodas) orientuotų priemonių gautą įkvėpimą su projekto tikslu apibrėžti visiems vaikams skirtą kokybiško ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) charakteristikas.

Savirefleksijos priemonė orientuota į ikimokyklinio ugdymo įstaigą kaip į vietą, skirtą dalyvauti ir mokytis. Ja atkreipiamas dėmesys į procesą ir struktūrinius veiksnius vaiko potyriams įtakos turinčioje įstaigoje. Nurodomi aštuoni šia priemone nagrinėjami aspektai.

1. Bendra draugiška atmosfera
2. Įtraukioji socialinė aplinka
3. Į vaiką orientuotas požiūris
4. Vaikams tinkama fizinė aplinka
5. Mokymosi medžiaga visiems vaikams
6. Bendravimo galimybės visiems

7. Įtraukioji mokymo ir mokymosi aplinka
8. Šeimai tinkama aplinka.

Kiekvienas aspektas aptariamas pateikiant ne vieną klausimą. Jais siekiama padėti tiksliai atvaizduoti praktikuojančias įstaigas. Paliekama vietos nurodyti stipriąsias ir silpnąsias paslaugų įtraukimo vietas, taip pat į pažangą orientuotus tikslus.

Savirefleksijos priemonė gali būti naudojama keliais tikslais. Nurodomi šie tikslai:

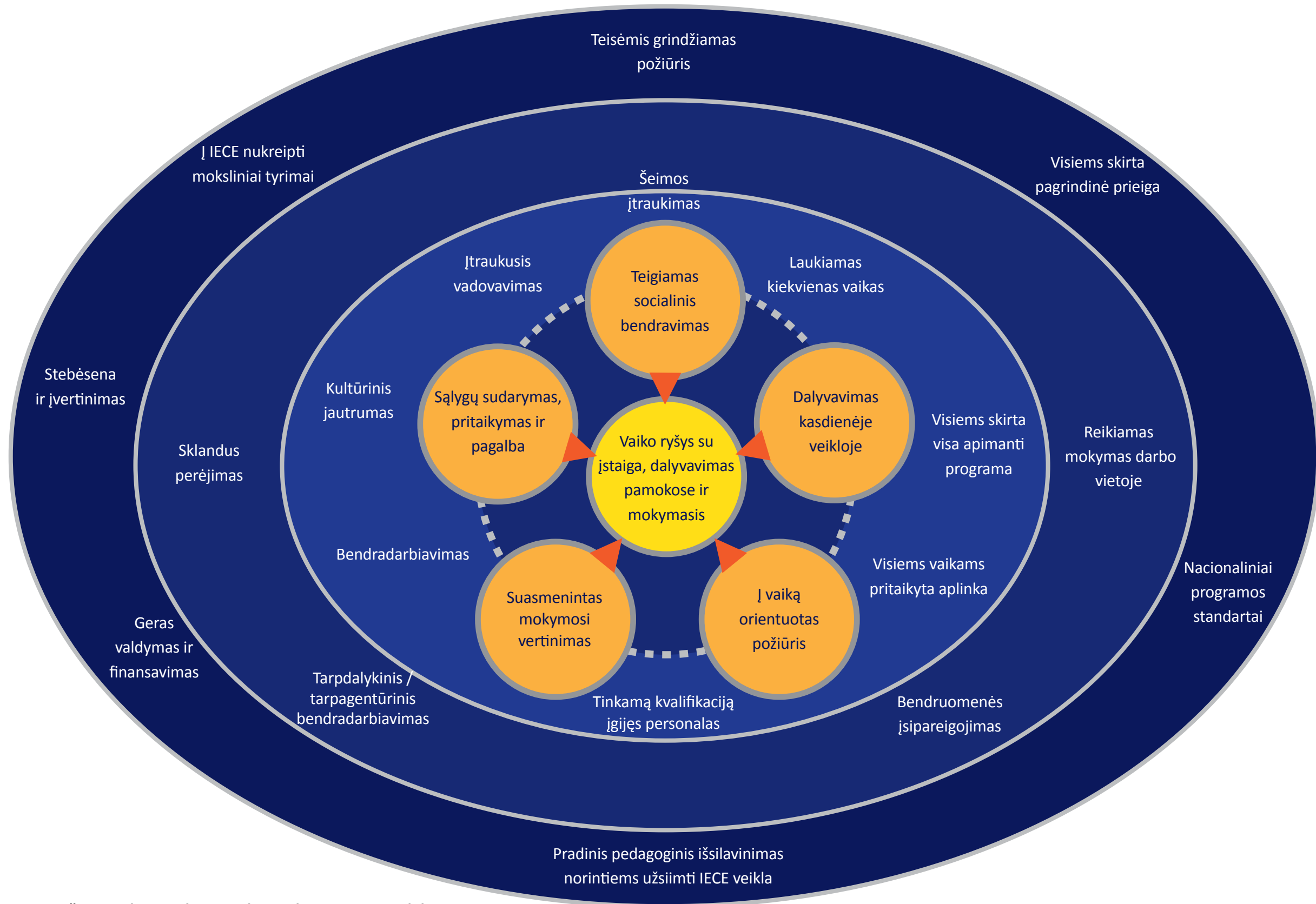
- susidaryti vaizdą apie įstaigos įtraukumą;
- remtis kaip pagrindu tarpininkų diskusijose apie įtrauką;
- nurodyti ir aprašyti problemines sritis, nustatyti tobulėjimo tikslus ir planuoti intervencijas, užtikrinant įtraukųjį aprūpinimą;
- įvertinti skirtingus įtraukiojo darbo būdus;
- sukurti nacionalinių kokybiško ikimokyklinio mokymo standartų įtraukos rodiklius.

Klausimo aktualumas, tinkamumas ir naudingumas įvertinti per aštuonis apsilankymus įvairiose skirtingose šalyse veikiančiose ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) įstaigose. Šie aspektai taip pat įvertinti atsižvelgiant į tiriamas grupes ir pažintinius pokalbius su priemonę praktikuojančiomis įstaigomis, tėvais, būsimaisiais mokytojais ir pedagoginio išsilavinimo akademinio personalu trijose kitose šalyse. Gavus rezultatus paaiškėjo, kad ši priemonė galėtų būti naudinga ją visoje Europoje ir kitose šalyse praktikuojančioms ikimokyklinio ugdymo įstaigoms, nes padėtų pagerinti jų ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) įstaigų įtraukumą.

3. Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) ekosistemos modelio pritaikymas

Trečias projekto indėlis – ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) ekosistemos modelio sukūrimas. Jis gali būti naudojamas kaip ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) kokybės planavimo, tobulinimo, stebėjimo ir vertinimo gairės vietiniu, regioniniu ir nacionaliniu mastu (žr. 1 pav.).

Šis modelis sujungia visus svarbius ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) klausimus, kilusius apdorojant iš įvairių ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) įstaigų gautus duomenis. Tačiau ne kiekviena įstaiga vienodai pabrėžė kiekvieno iš šių klausimų svarbą ir ne kiekvienoje iš jų susidurta su kiekvienu klausimu. Dėl šios priežasties ir atsižvelgiant į rekomendaciją naudojant savirefleksijos priemonę, šį modelį geriausia naudoti kaip gaires. Naudodamiesi šiomis gairėmis politikos formuotojai ir praktikuojančios įstaigos į prioritetinius savo poreikius ir tikslus gali pažvelgti apsvarstydami modelyje bendrais bruožais apibūdinamus tam tikrus ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) kokybės klausimus.

1 pav. Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo ekosistemos modelis

1 pav. nurodomos kokybiško ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) pasekmės, procesai ir struktūros, kai naudojamas į penkias dimensijas suskirstytas ekosistemos modelis.

1 dimensija. Pasekmės

Modelio centre nurodomos trys pagrindinės ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) **pasekmės**, t. y. „vaiko ryšys su įstaiga, dalyvavimas pamokose ir mokymasis“.

2 dimensija. Procesai

Pasekmės tiesiogiai apsuptos penkių pagrindinių **procesų**, kuriuose tiesiogiai dalyvauja vaikas, mokydamasis ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) įstaigoje. Šie procesai apima teigiamą socialinį bendravimą, aktyvų dalyvavimą mokymosi procese ir socialinėje veikloje, prireikus suteikiant pagalbą.

3 dimensija. Pagalbinės ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) aplinkos struktūros

Pagrindiniai procesai savo ruožtu paremti **fizinę, socialinę, kultūrinę ir edukacinę įstaigos aplinką sudarančiomis struktūromis**. Prie šių struktūrų priskiriamos struktūros, kiekvienam vaikui suteikiančios galimybę būti vertinamam, užtikrinančios prieinamą ir holistinę mokymosi aplinką bei įtraukų vadovavimą ir bendradarbiavimą.

4 dimensija. Pagalbinės bendruomenės struktūros

Be to, vaiko patiriamiems įtraukiesiems procesams įtakos turi tolimesni ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) įstaigą supantys **namų ir bendruomenės**

struktūriniai veiksniai. Šie veiksniai apima bendradarbiavimą su šeimomis ir pagalbos tarnybomis, taip pat sklandaus perėjimo į ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) įstaigą ir iš jos procedūras.

5 dimensija. Pagalbinės struktūros regioniniu / nacionaliniu lygiu

Galiausiai išoriniame modelio sluoksnyje nurodomi **regioniniu / nacionaliniu lygiu veikiantys struktūriniai veiksniai**, kurie taip pat turi įtakos tam, kas vyksta įstaigoje. Prie šių veiksmų priskiriamos teisėmis grindžiamos nacionalinės politikos, taip pat vertinimo sistemos, geras valdymas ir atitinkamos mokslinių tyrimų politikos.

Modelio naudojimas bendradarbiaujant politikos formuotojams ir praktikuojančioms įstaigoms

Modelis gali sustiprinti politikos formuotojų ir praktikuojančių įstaigų bendradarbiavimą siekiant sukurti ir skatinti kokybės užtikrinimo struktūras ir procesus visais lygiais, kai visi vaikai gali aktyviai dalyvauti ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiamajame ugdyme (IECE).

Ekosistemos modelis paaiškina vietinių ir regioninių / nacionalinių atsakomybių persidengimą. Pavyzdžiui, regioniniai / nacionaliniai politikos formuotojai paprastai atsakingi už teisėmis grindžiamą požiūrį į teisės aktus ir finansavimą, suteikiantį galimybę visiems vaikams gauti prieigą prie bendro pobūdžio aprūpinimo (išorinis ratas). Tačiau norint, kad visi vaikai tikrai galėtų prisijungti prie savo bendraamžių bendro pobūdžio įtaigoje, įstaigos personalas turi svetingai priimti visus vaikus ir jų šeimas ir dėti reikiamas pastangas siekiant užtikrinti, kad visi tam tikroje vietoje gyvenantys vaikai galėtų aktyviai ir prasmingai dalyvauti įstaigos veikloje (vidinis ratas).

Taip pat nacionalinės politikos formuotojai turi užtikrinti, kad būtų siūlomos pradinio pedagoginio išsilavinimo programos norintiems užsiimti ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) veikla (išorinis ratas). Tačiau vietinė įstaiga atsakinga už tai, kad būtų užtikrinama, jog visas personalas turėtų reikiamų žinių ir įgūdžių (kiek tai įmanoma) ir kad darbuotojams būtų nuolat suteikiama profesinių įgūdžių tobulinimo galimybių, kad jie galėtų atitikti skirtingus visų į įstaigą patenkančių vaikų poreikius (vidinis ratas).

REKOMENDACIJOS

Šio projekto tikslas buvo nustatyti, išanalizuoti ir paskatinti pagrindines visiems nuo trejų metų amžiaus iki pradinę mokyklą pradedantiems lankyti vaikams teikiamų ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) paslaugų kokybės charakteristikas. Šis projektas paremtas esamu ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) supratimu ir jo rekomendacijose įtraukiama naujų įžvalgų.

Šio projekto rekomendacijos sudarytos pagal Ekosistemos modelį. Daugiausia jos skirtos politikos formuotojams, orientuojantis į tai, kaip jos gali padėti praktikuojančioms įstaigoms užtikrinti kokybišką ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukujį ugdymą (IECE).

Siekdami užtikrinti, kad aktyvus vaikų dalyvavimas ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiamame ugdyme (IECE) ir mokymasis taptų pagrindiniu ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) sąlygų tikslu, politikos formuotojai turėtų:

1. paremti vietinius ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) paslaugų teikėjus, kad būtų aktyviai rūpinamasi vaikais ir jų šeimomis ir išklausomos jų nuomonės;
2. sukurti tokias ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) sąlygas, kad būtų užtikrinamas ne tik vaikų lankomumas, bet ir jų dalyvavimas pamokose.

Siekdami užtikrinti, kad aktyvus vaikų dalyvavimas ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiamame ugdyme (IECE) ir mokymasis taptų pagrindiniu ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) sąlygų tikslu ir procesu, politikos formuotojai turėtų:

3. užtikrinti, kad būtų nustatytas holistinis pagrindinis nacionalinės programos tikslas ir standartas, kuriuo būtų siekiama, kad visi vaikai (atskirai ar kartu su bendraamžiais) galėtų priklausyti mokymo įstaigai, dalyvauti joje vykstančiose pamokose ir mokytis;
4. užtikrinti, kad vertinant vaiko žinias būtų atsižvelgiama ir į vaiko dalyvavimą mokantis, užsiimant socialine veikla, bendraujant su suaugusiaisiais ir bendraamžiais, taip pat į bet kokią paramą, kurios gali prireikti norint to pasiekti.

Siekdami užtikrinti, kad ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) įstaigos galėtų priimti visus vaikus, politikos formuotojai turėtų:

5. užtikrinti, kad įgiję pirminį ir tolesnį išsilavinimą mokytojai ir pagalbiniis personalas galėtų įgyti norint į kasdienę ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) veiklą įtraukti visus vaikus reikiamų sugebėjimų;
6. užtikrinti, kad praktikuojančios įstaigos būtų pasiruošusios vaikų ir šeimų kultūrinę aplinką suprasti kaip veiksnį, suteikiantį jiems galimybę aktyviai dalyvauti ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiamame ugdyme (IECE);
7. sukurti sąlygas, kurioms esant ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) įstaigų vadovai galėtų vadovautis įtraukiuoju požiūriu ir įgytų sugebėjimų sukurti svetingą ir rūpestingą aplinką ir bendradarbiauti siekiant kiekvieno vaiko aktyvumo;
8. suteikti prioritetinę pirmenybę fizinės ir socialinės ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) aplinkos įtraukumui gerinti skirtoms priemonėms kurti ir naudotis jomis, kaip nurodoma savirefleksijos priemonės pavyzdžiuose.

Siekdami užtikrinti, kad ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) įstaigos galėtų patenkinti visų vaikų papildomus poreikius, politikos formuotojai turėtų:

9. užtikrinti, kad vietinė bendruomenė galėtų garantuoti personalo profesionalumą, aprūpintų reikiama išteklių, kad kiekvienas vaikas galėtų lankyti bendraamžių grupę ir būti jos nariu bei aktyviai dalyvauti mokymosi ir socialinėje veikloje;
10. skatinti visų sluoksnių ir disciplinų atstovų bendradarbiavimą su praktikuojančiomis įstaigomis, šeimomis ir vietinėmis bendruomenėmis, siekiant pagerinti visų vaikų ryšio su įstaiga, dalyvavimo ir mokymosi kokybę.

Siekdami, kad užtikrinant kokybę pagrindinis tikslas iš tiesų būtų kokybiškų paslaugų teikimas ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) įstaigose, politikos formuotojai turėtų:

11. užtikrinti, kad renkant statistinę informaciją būtų atsižvelgiama į neturinčių teisės naudotis ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) įstaigų teikiamomis paslaugomis vaikų skaičių ir tai nulemiančių kliūčių tipus;
12. užtikrinti, kad vertinant paslaugų kokybę būtų atsižvelgiama į tai, kokias visi vaikai turi galimybes aktyviai dalyvauti, užsiimti nepriklausoma, savo inicijuota socialine ir kita veikla;
13. užtikrinti, kad naudojantis ne tik kitais išteklių, bet ir ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) projekto ekosistemos modeliu bei savirefleksijos priemone būtų sukurti *inkliuzijos* kokybės rodikliai.

Siekdami užtikrinti, kad suformuota politika turės įtakos ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) kokybei, skirtingų sluoksnių ir skirtingų vietinio, regioninio ir nacionalinio lygmenų politikos formuotojai turėtų:

14. bendradarbiauti tarpusavyje ir su paslaugų teikėjais, kad, vadovaudamiesi bendru įtraukimo kokybės klausimų supratimu, kurio pavyzdžiai nurodyti ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) ekosistemos modelyje, galėtų užtikrinti ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo (IECE) paslaugų kokybę ir įtraukimą.

PROJEKTO REZULTATAI

Šia ataskaita siekiama nurodyti tai, kuo dar šis projektas galėtų prisidėti prie politikos, praktikos ir su ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymu (IECE) susijusių mokslinių tyrimų. Tai galutiniai trejus metus visoje Europoje vykusio proceso rezultatai, į kuriuos

įtrauktos šios veiklos ir šie rezultatai:

- literatūros ir politikos apžvalga, kurioje nurodoma projekto koncepcija ir kuri apima tarptautinės ir Europos mokslinių tyrimų literatūros ir mokslinių straipsnių apie ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukimą į ugdymą (IECE) (Europos agentūra, 2017c), apžvalgą;
- iš 28 Agentūros valstybių narių surinkti 32 ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukimo į ugdymą (IECE) įstaigų pavyzdžiai (Europos agentūra, 2016) ir atlikta kokybinė analizė;
- išsamūs apsilankymai atskirose ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukimo į ugdymą (IECE) įstaigose vietose aštuoniose skirtingose šalyse;
- individualūs šalių pateikti atsakymai į klausimyno klausimus, kuriuose nurodoma informacija apie visiems vaikams taikomą ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukimo į ugdymą (IECE) politiką ir praktiką nacionaliniu lygmeniu Agentūros valstybėse narėse;
- savirefleksijos priemonė, skirta pagerinti ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukimo į ugdymą (IECE) įstaigą: ji sukurta kiekvienoje iš aštuonių apsilankymų nurodytuose ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukimo į ugdymą (IECE) įstaigų dalyvaujant tarpininkams ir trijose kitose šalyse atliekant papildomus ekologinio vertinimo tyrimus; Tekstas pateikiamas 25 kalbomis. (Europos agentūra, 2017b)
- Apibendrinamoji ataskaita *Inclusive Early Childhood Education: New Insights and Tools – Contributions from a European Study [Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukimo į ugdymą: naujos įžvalgos ir įrankiai – Europos tyrimo indėlis]*. (Europos agentūra, 2017a). Ši ataskaita yra jos santrauka.

Visus šiuos projekto rezultatus galima rasti ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukimo į ugdymą (IECE) projekto interneto erdvėje: www.european-agency.org/agency-projects/inclusive-early-childhood-education

NAUDOTA LITERATŪRA

Bronfenbrenner, U. ir Morris, P. A., 2006. „The Bioecological Model of Human Development“ [žmogaus vystymosi bioekologinis modelis], nurodomas W. Damon ir R. M. Lerner (red.) knygoje *Handbook of Child Psychology, Vol. 1: Theoretical models of human development* [Vaikų psichologijos vadovas, 1 tomas: teoriniai žmogaus vystymosi modeliai] (6-asis leid.). Niujorkas: Wiley

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija, 2015. *Starting Strong IV: Monitoring Quality in Early Childhood Education and Care* [Stipri pradžia IV: ankstyvojo amžiaus vaikų ugdymo ir priežiūros kokybės stebėjimas]. Paryžius: OECD Publishing. www.oecd.org/publications/starting-strong-iv-9789264233515-en.htm (paskutinį kartą prisijungta 2016 m. lapkričio mėn.)

Europos Komisija, 2014. *Pasiūlymas dėl ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros kokybės sistemos pagrindinių principų*. Europos Komisijos remiamos ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros darbo grupės ataskaita. ec.europa.eu/assets/eac/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf (paskutinį kartą prisijungta 2017 m. balandžio mėn.)

Europos Sąjungos Taryba, 2017. *Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių Vyriausybės atstovų išvados dėl įtraukties įvairovėje siekiant visiems užtikrinti aukštos kokybės švietimą*. 2017/C 62/02. eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2017.062.01.0003.01.LIT (paskutinį kartą prisijungta 2017 m. liepos mėn.)

Europos specialiojo ir inkliuzinio ugdymo plėtros agentūra, 2015 m. *Agentūros pozicija dėl įtraukiojo ugdymo sistemų*. Odensė, Danija. www.european-agency.org/publications/brochures-and-flyers/agency-position-on-inclusive-education-systems-flyer (paskutinį kartą prisijungta 2016 m. lapkričio mėn.)

Europos specialiojo ir inkliuzinio ugdymo plėtros agentūra, 2016 m. *Inclusive Early Childhood Education: An analysis of 32 European examples* [Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukusis ugdymas: 32 Europos įstaigų pavyzdžiai]. (red. P. Bartolo, E. Björck-Åkesson, C. Giné ir M. Kyriazopoulou). Odensė, Danija. www.european-agency.org/publications/ereports/iece-analysis-of-32-european-examples (paskutinį kartą prisijungta 2017 m. birželio mėn.)

Europos specialiojo ir inkluzinio ugdymo plėtros agentūra, 2017a. *Inclusive Early Childhood Education: New Insights and Tools – Contributions from a European Study* [Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukusis ugdymas: naujos įžvalgos ir įrankiai – Europos tyrimo indėlis]. (red. M. Kyriazopoulou, P. Bartolo, E. Björck-Åkesson, C. Giné ir F. Bellour). Odensė, Danija. www.european-agency.org/publications/ereports/iece-new-insights-and-tools (paskutinį kartą prisijungta 2017 m. gruodžio mėn.)

Europos specialiojo ir inkluzinio ugdymo plėtros agentūra, 2017b. *Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukiojo ugdymo savirefleksijos priemonė*. (red. E. Björck-Åkesson, M. Kyriazopoulou, C. Giné ir P. Bartolo). Odensė, Danija. www.european-agency.org/publications/ereports/inclusive-early-childhood-education-environment-self-reflection-tool (paskutinį kartą prisijungta 2017 m. rugpjūčio mėn.)

Europos specialiojo ir inkluzinio ugdymo plėtros agentūra, 2017c. *Inclusive Early Childhood Education: Literature Review* [Ankstyvojo amžiaus vaikų įtraukusis ugdymas: literatūros apžvalga]. (red. F. Bellour, P. Bartolo ir M. Kyriazopoulou). Odensė, Danija. www.european-agency.org/publications/reviews/iece-literature-review (paskutinį kartą prisijungta 2017 m. gruodžio mėn.)

Sekretoriatas:

Østre Stationsvej 33
DK-5000
Odense C
Denmark
Tel. +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Briuselio biuras:

Rue Montoyer 21
BE-1000
Brussels
Belgium
Tel. +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org